

Synpunkter på E.ON:s ansökan om förlängd giltighetstid för nätkoncession avseende befintlig 2x130 kV luftledning mellan Stävlö och Revsudden

Diarienumr 2017-102899

Skäggenäs Bygdegårdsförening SVOIF, tidigare Skäggenäs villa- och intresseförening, har beretts tillfälle att lämna synpunkter på rubricerade ansökan.

BAKGRUND

Energimarknadsinspektionen (Ei) beslöt 2014-11-13 att bevilja förlängd nätkoncession för E.ON:s dubbla 130 kV luftledning mellan Stävlö och Revsudden på fem år. För övriga delar av ledningssystemet för elkraftöverföring mellan fastlandet och Öland beviljades koncession tillsvidare. Den begränsade tillståndstiden för luftledningarna motiverades med att E.ON skulle ges tid att genomföra en tillfredsställande utredning av kostnader och möjligheter att ersätta dubbelledningen med en ny i annat tekniskt utförande eller annan sträckning, inklusive en helt ny sträckning, för att minska påverkan på närmiljön.

Ei konstaterade i underlaget för beslutet att den befintliga ledningen utgör ett mycket markant och dominerande inslag i landskapsbilden, särskilt där ledningen passerar Drag samt när den går nära stranden vid Revsudden. Vid båda platserna går ledningen nära såväl strandlinjen som bebyggelse inom riksintresseområden för naturvård respektive kulturmiljö, områden som därmed omfattas av bestämmelserna i 3 kap. 6 § 2:a stycket miljöbalken som skall skyddas mot åtgärder som påtagligt skadar natur- eller kulturmiljön.

HANDLINGAR

Följande handlingar ingår i E.ON:s ansökan

- Samrådsredogörelse över genomfört samråd, juni 2017
- Miljökonsekvensbeskrivning, november 2017
- Alternativutredning (bilaga till MKB), 6 november 2017

I samrådsredogörelsen har E.ON behandlat och bemött inkomna synpunkter.

Samtliga synpunkter leder till bedömningen att nuvarande ledningssträckning är den bästa. E.ON Elnät ser inte att det finns skäl att ersätta någon del av befintlig ledning med ny ledning i ny sträckning eller nytt tekniskt utförande.

Miljökonsekvensbeskrivningen grundar sig på att E.ON har utsett befintlig ledning som huvudalternativ. Motivet för valet av alternativ är att nuvarande dubbla luftledning från 1981 är befintlig och att äldre ledningar har funnits i ungefär samma läge.

Miljökonsekvensbeskrivningen innehåller i huvudsak beskrivningar av berörda intressen utefter ledningssträckningen samt av dess konsekvenser för omgivningen.

Bland redovisade intressen kan nämnas landskapsbild, natur och vattenmiljö, djur- och växtliv, elektromagnetiska fält. Den för närboende och besökare mycket angelägna frågan om påverkan på det rörliga friluftslivet behandlas mycket summariskt och den vid många tillfällen efterfrågade redovisningen av prognoser för framtiden och förväntad utveckling avseende kraftöverföringen saknas fortfarande helt.

E.ON:s slutsats är att ett bibehållande av ledningen i befintlig sträckning och i befintligt utförande är det bästa alternativet utifrån miljömässiga, tekniska och ekonomiska aspekter. Den enda förändring som föreslås är att luftkablarna på vissa avsnitt förses med nya fågelavvisare.

Alternativutredningen är disponerad så att ledningssträckningen Stävlö-Revsudden har delats in i fyra delsträckor benämnda A till D. För tre av delsträckorna redovisas lösningar innebärande ny luftledning i annan sträckning alternativt mark-/sjökabel. För delsträcka B vid Drag har en ny luftledning valts bort som ogenomförbar men för sträcka D behandlas ett alternativ med ny luftledning ett flertal meter närmare befintlig husrad.

Liksom i övrigt utredningsmaterial förordar E.ON att befintlig ledning bibehålls. Motivet är att denna ger en tillförlitlig teknisk lösning till lågt pris. En ny ledningsträckning bedöms skapa större intrång i landskapet, på jordbruksmark och fastigheter samt ny påverkan på natur- och kulturmiljöintressen.

SYNPUNKTER FRÅN SKÄGGENÅS BYGDEGÅRDSFÖRENING SVOIF

SVOIF har vid tidigare samrådstillfällen framhållit kraftledningens negativa påverkan på omgivningen. Eftersom E.ON inte föreslår någon förändring av ledningssträckningen kvarstår i allt väsentligt tidigare lämnade synpunkter.

SVOIF vill särskilt hänvisa till nedanstående tidigare yttranden.

- Yttrande över ansökan om förlängt tillstånd för dubbel 130kV kraftledning mellan Stävlö och Revsudden, daterat 2009-10-19. (Bifogas med bilagor)
- Synpunkter på E.ON:s samrådsunderlag avseende fortsatt tillstånd för 2x130 kV luftledning Stävlö-Revsudden, daterade 2016-10-24. (Bifogas)

Landskapsbild och friluftsliv

Skäggenäshalvön erbjuder en unik miljö för boende och friluftsliv genom läget i Kalmarsund och lämningar från istiden i form av strandvallar och åsar. Den nuvarande kraftledningen och kopplingsstationen på Revsudden sargar denna unika miljö på ett påtagligt sätt.

SVOIF instämmer således i Ei:s bedömning att den befintliga ledningen utgör ett mycket markant och dominerande inslag i landskapsbilden, särskilt där ledningen passerar Drag och där den går nära stranden vid Revsudden. Vid båda platserna går ledningen nära såväl strandlinjen som befintlig bebyggelse. Bostäderna utmed de mest utsatta sträckorna har tillkommit under 1920-, 1930- och 1940-talen.

Luftledningens okänsliga sträckning genom det småskaliga jordbrukslandskapet, värdefulla hagmarker och strandområden innebär betydande negativa konsekvenser för friluftslivet. Området är det naturliga rekreationsområdet för både boende och besökande under hela året men många känner obehag över att röra sig i kraftledningens närhet.

Människors hälsa och välbefinnande

De som bor och vistas nära kraftledningen känner framför allt oro över den påverkan som elektromagnetiska fält kring luftledningarna kan ha på människors hälsa. Enligt forskning som har bedrivits i frågan är ökad risk för barnleukemi väl dokumenterad. Beträffande andra negativa långtidseffekter råder osäkerhet. Bristen på klara forskningresultat leder till att olika intressenter gör egna bedömningar av risksituationen och bortförklaringar är vanliga.

Under sommaren 2018 inträffade ett tillbud i anslutning till kraftledningen som gav upphov till en ny typ av oro för säkerheten kring ledningen. Närboende på Drag uppmärksammade att kraftiga blixtar slog ned från kraftledningen till ett antal trädtoppar. Den nedre linan hade förlängts i den höga lufttemperaturen och kommit i kontakt med träden. Brandkåren larmades och en brandkatastrof kunde undvikas. I den extrema torka som rådde är det förstående att många uppfattade tillbudet som mycket skrämmande.

Fågellivet

Det är väl känt att fåglar, främst svanar, flyger in i kraftledningens sju linor och skadas med en plågsam död som följd. Problemet är störst vid Drag och närboende berörs mycket illa av det djurplågeri de tvingas bevittna sedan årtionden tillbaka. E.ON föreslår att en ny typ av fågelavvisare skall monteras på särskilt olycksdrabbade sträckor av ledningen. Under åren har ett flertal olika slag av fågelavvisare prövats vid Drag men med klen resultat. Förtroendet för liknande åtgärder är därför lågt. En orsak till avvisarnas otillräcklighet är att avståndet mellan start- och landningsplats är för kort för att de tunga fåglarna skall hinna koncentrera sig i planflykt. Den analys av fågelförekomster vid Drag och Revsudden som E.ON har låtit göra inger inte heller förtroende. Antalet svanar som vintertid rastar i havsvikarna vid Drag är betydligt större än de maximalt 80 ex som uppges i utredningen.

Framtidsperspektiv

Trots att flera remissinstanser vid upprepade tillfällen har efterfrågat långsiktiga prognoser för kraftöverföringen över Kalmarsund har E.ON konsekvent undvikit att göra några framtidsbedömningar. När E.ON beskriver omgivningens påverkan av nya anläggningar behandlas endast de konsekvenser som själva genomförandet medför. Eftersom en förnyad koncession normalt gäller tills vidare borde ett av de viktigaste kraven på det framtida ledningssystemet vara att det medför en varaktig minskning eller rentav en eliminering av negativ påverkan på närområdet. Avsaknaden av överföringsprognoser inkluderande maxvärden gör att de i miljökonsekvensbeskrivningen angivna värdena på magnetfält inte är trovärdiga.

Redovisade alternativ

De redovisade alternativen omfattar nya luftledningar av något större sammanlagd längd än befintlig luftledning. Mot bakgrund av att myndigheter, intresseorganisationer och enskilda under en tioårsperiod har förordat lösningar med mark- och sjökabel kan det ifrågasättas om en utredning av alternativa luftledningar är meningsfull. E.ON har också valt att utreda tre alternativ av direkt sjökabel över Kalmarsund. På grund av det förhållandevis ytliga underlaget har inte någon detaljgranskning av redovisade alternativ gjorts. Dock synes redovisningen i första hand peka på problem och inte på möjligheter. En uppgift som förvånar är att de uppskattade kostnaderna för en direktförbindelse mellan Stävlö och Linsänkan som år 2009 av E.ON angavs till 105-130 miljoner SEK nu har blivit 500 miljoner SEK.

SAMMANFATTANDE SYNPUNKTER

SVOIF finner det obegripligt att E.ON kan anse att den dubbla luftledningen över Skäggenäs som byggdes för ungefär 37 år sedan har sådana kvaliteter att den kan vara tillfredställande för obegränsad tid framåt. Vid den tidpunkt när ledningen kom till ställdes knappast några krav på lämplig lokalisering och andra hänsynstaganden. Den hänvisning som görs till ännu äldre ledningar, även till den enkla ledning som byggdes 1928, är inte mer begriplig.

Med skrämmande tydlighet framgår att E.ON:s omtanke om människor och miljö är klart underordnad betydelsen av ekonomiskt gynnsamma aspekter för E.ON. Konsekvenserna av detta är att många människor, i synnerhet på Drag och Revsudden, får leva med betydande olust och oro i decennier framåt.

Det är dessutom en stor brist att E.ON:s konsekvensbedömningar enbart grundar sig på nuvarande förhållanden och att en framtidsbedömning av både den tekniska utvecklingen och ledningens omgivningspåverkan helt saknas.

- SVOIF anser fortfarande att en direkt mark- och sjökabel mellan Stävlö och Linsänkan skulle vara den bästa framtidslösningen för kraftöverföringen mellan fastlandet och Öland.
- Med hänvisning till de synpunkter som redovisas i denna skrivelse kan SVOIF inte acceptera E.ON:s slutsats att den befintliga dubbla luftledningen mellan Stävlö och Revsudden är den bästa lösningen för kraftöverföringen under obegränsad tid framåt. SVOIF förordar att luftledningen ersätts med en mark-/sjökabel.

SKÄGGENÄS BYGDEGÅRDSFÖRENING SVOIF

(Org.nr. 802433-6599)

.....
Harald Stenhag
Ordförande i SVOIF:S Kraftledningsgrupp

Adress:
c/o Harald Stenhag
Södra Revet 5
395 94 Rockneby

Sakkunniga:

Monica Hovén, Arkitekt SAR/MSA

Kjell Kappers, Leg. Veterinär

Per Nordlund, Civilingenjör

Ylva Nordlund, Civilingenjör

Bengt Olsson, Elkraftingenjör

Per-Olov Olsson, Civilingenjör

Lars Rydén, Professor, Centrum för hållbar utveckling, Uppsala universitet